

ONTWERP VAN MEMORIE VAN TOELICHTING

I. ALGEMENE TOELICHTING

1. Samenvatting

De handelsovereenkomst van 26 juni 2012 vormt een mijlpaal in de handelsbetrekkingen tussen de EU en de Andesgemeenschap. Deze overeenkomst creëert het kader voor een sterke toename van handel en investeringen. In een toetredingsclausule worden de andere leden van de Andesgemeenschap gestimuleerd om deel te nemen aan de handelsovereenkomst, zodra zij zich daartoe in staat achten. De onderhandelingen met Ecuador over de toetreding van dat land tot de handelsovereenkomst zijn op 17 juli 2014 voltooid.

Dit ontwerp van instemmingsdecreet kadert in de strategische doelstelling "Een vrijere en eerlijkere internationale handel is gunstig voor de Vlaamse economie" uit de beleidsnota Buitenlands Beleid, Internationaal Ondernemen en Ontwikkelingssamenwerking.

2. Situering

Ecuador is een land in het noordwesten van Zuid-Amerika. Het land grenst aan Colombia, Peru en aan de Stille Oceaan. Het land maakte deel uit van het rijk van de Inca's voor de komst van de Spaanse veroveraars. In 1830 werd Ecuador een onafhankelijke republiek. Nadien volgden verschillende periodes van politieke instabiliteit. In april 2017 werd Lenin Moreno verkozen tot president. Lenin Moreno was jarenlang vicepresident onder aftredend president Rafael Correa. Het beleid van voormalig president Rafael Correa wordt dan ook verdergezet.

De bevolking is etnisch zeer divers. Ecuador is een van de landen van Zuid-Amerika met de meeste armoede.

Ecuador maakt deel uit van de Andesgemeenschap. Dit is een subregionale organisatie die in 1969 opgericht werd door het akkoord van Cartagena en die bestaat uit Bolivia, Colombia, Ecuador, Peru en Venezuela. De EU onderhoudt goede betrekkingen met de Andesgemeenschap door middel van een politieke dialoog, samenwerking op velerlei gebieden en een gunstig handelsregime. De politieke dialoog die is gebaseerd op de in 1996 ondertekende verklaring van Rome, zal worden versterkt en geïnstitutionaliseerd door de overeenkomst inzake politieke dialoog en samenwerking tussen de Europese Gemeenschap (EG) en de Andesgemeenschap die op 15 december 2003 werd ondertekend, maar nog niet in werking is getreden. Dialoog vindt ook plaats in het kader van de institutionele betrekkingen tussen de EU en de Rio-groep.

Op het vlak van buitenlandse handel bekleedde Ecuador in 2016 de 106^e plaats op de lijst van Vlaamse exportbestemmingen met een totale uitvoer van 67,3 miljoen euro. De Vlaamse import uit Ecuador bedroeg in 2016 ongeveer 234,8 miljoen euro, wat goed was voor een 69^e plaats.

De handelsovereenkomst kan de handelsrelaties met Ecuador verder uitdiepen en bevorderen.

3. Inhoud

De overeenkomst van 2012 vormt een mijlpaal in de handelsbetrekkingen tussen de EU en de Andesgemeenschap. Zij beoogt de afschaffing van hoge tarieven, het elimineren van technische handelsbelemmeringen, het liberaliseren van de dienstenmarkten, het beschermen van waardevolle geografische aanduidingen uit de EU, het openstellen van de markten voor overheidsaanbestedingen, het opnemen van verbintenissen over de handhaving van arbeids- en milieunormen en het aanbieden van doeltreffende en snelle procedures voor de beslechting van geschillen.

Artikel 329 van deze overeenkomst voorziet in de mogelijkheid dat andere lidstaten van de Andesgemeenschap tot de overeenkomst toetreden. In deze toetredingsclausule worden de andere leden van de Andesgemeenschap gestimuleerd om deel te nemen aan de handelsovereenkomst, zodra zij zich daartoe in staat achten.

De toetreding tot de handelsovereenkomst laat Ecuador toe om te profiteren van betere toegang tot de EU voor haar belangrijkste exportmarkten, namelijk visserij, bananen, snijbloemen, koffie, cacao, fruit en noten. De voorwaarden van de nieuwe regeling gaan verder dan het eenzijdige EU stelsel van algemene preferenties, waarvoor Ecuador niet langer in aanmerking komt. De overeenkomst voorziet in een kader voor Ecuadoraanse en Europese handelaren en investeerders en zal eveneens bijdragen aan de regionale integratie in een van de snelst groeiende markten voor Europese bedrijven in Latijns-Amerika. De overeenkomst zal ook zorgen voor betere toegang tot de Ecuadoraanse markt voor belangrijke EU exportdomeinen. Ecuador zal 96,8% van haar tarieflijnen liberaliseren binnen een termijn van 10 jaar. Dit komt overeen met 99,5% van de gemiddelde handel tussen de EU en Ecuador.

Het protocol creëert een stabiele en voorspelbare omgeving die de handel en investeringen aan beide zijden zal bevorderen en diversifiëren.

Het toetredingsprotocol bestaat enerzijds uit het protocol tussen de EU-lidstaten, Colombia en Peru en Ecuador betreffende de toetreding van dat land tot de handelsovereenkomst tussen de EU en Colombia en Peru, en anderzijds uit 20 bijlagen.

4. Procedureverloop

4.1. Totstandkoming

In juni 2007 startten onderhandelingen tussen de EU en de Andesgemeenschap met het oog op het sluiten van een associatieovereenkomst inzake politieke dialoog, samenwerking en handel. Onenigheid tussen de Andesstaten over de aanpak van een aantal belangrijke handelsaspecten leidde een jaar later tot een schorsing van de besprekingen.

De Europese Commissie stelde op 17 december 2008 aan de Raad van de EU voor om het onderhandelingsmandaat te wijzigen. Op 19 januari 2009 kreeg de Europese Commissie een mandaat om te onderhandelen over een handelsovereenkomst met de landen die de algemene doelstellingen van een evenwichtige, ambitieuze en alomvattende overeenkomst in overeenstemming met de regels van de Wereldhandelsorganisatie (WTO), delen. Colombia, Ecuador en Peru verklaarden zich bereid om te onderhandelen, maar Bolivia toonde geen belangstelling. Nadat Ecuador had afgehaakt, werd enkel met Colombia en Peru verder onderhandeld.

De ministers van buitenlandse zaken van de EU hebben op de Raad Buitenlandse Handel van 16 maart 2012 politieke goedkeuring gegeven aan de handelsovereenkomst met Colombia en Peru. De handelsovereenkomst werd op 26 juni 2012 in Brussel ondertekend. Het Europees Parlement heeft zijn instemming gegeven op 11 december 2012. De overeenkomst met Peru is per 1 maart 2013 en met Colombia per 1 augustus 2013 in voorlopige werking getreden.

Artikel 329 van de handelsovereenkomst voorziet in de mogelijkheid dat andere lidstaten van de Andesgemeenschap tot de overeenkomst toetreden. De onderhandelingen met Ecuador over de toetreding van dat land tot de handelsovereenkomst tussen de EU en Colombia/Peru zijn op 17 juli 2014 voltooid. De tekst van het protocol werd, overeenkomstig artikel 329, §4 van de handelsovereenkomst, goedgekeurd door het Handelscomité tijdens zijn bijeenkomst van 8 februari 2016.

4.2. Gemengd karakter en ondertekening

Tijdens zijn vergadering d.d. 26 maart 2015 legde de Werkgroep gemengde verdragen (WGV), adviesorgaan van de Interministeriële Conferentie Buitenlands Beleid (ICBB), het gemengde karakter van het protocol vast. Zowel de federale overheid als de gewesten en de gemeenschappen oefenen hun bevoegdheden uit. In zijn brief van 23 april 2015 deelde de voorzitter van de ICBB aan de minister-president van de Vlaamse Regering mee dat geen enkel bezwaar werd geformuleerd, zodat het verslag definitief is goedgekeurd.

De WGV besliste ook de overeenkomst te laten ondertekenen volgens formule 3 van de ICBB, dit wil zeggen één enkele handtekening in naam van het Koninkrijk België, doch met vermelding van al de betrokken overheden onder de handtekening. Dit is de gebruikelijke formule voor de ondertekening door België van verdragen tussen de EU en derde landen.

4.3. Advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen

In zijn brief van 18 april 2016 liet de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) weten geen advies te formuleren vanuit selectiviteitsoverwegingen en omwille van de beperkte beleidsimpact.

4.4. Advies van de Raad van State, afdeling Wetgeving

De Raad van State, afdeling Wetgeving bracht advies uit op 25 april 2017 met kenmerk 61.112/VR.

a. Vermelding van de Franse Gemeenschapscommissie

De Raad van State verwijst naar zijn eerdere opmerkingen dat de verwijzing in de aanhef naar de gemeenschappen en gewesten zo moeten worden opgevat dat ze ook slaat op de Franse Gemeenschapscommissie (FGC), aangezien die ter uitvoering van artikel 138 van de Grondwet bevoegdheden van de Franse Gemeenschap uitoefent, en dat het met het oog op de rechtszekerheid het beter was geweest dat dit uitdrukkelijk in de aangehaalde formule was vermeld.

Zoals de Vlaamse Regering reeds eerder als reactie op soortgelijke opmerkingen stelde, berust de opvatting van de Raad van State dat de FGC bij de ondertekening van gemengde verdragen zou moeten worden vermeld, niet op een juridische grond maar op een opportuniteitsoverweging. De grondslag van de vermelding van de gemeenschappen en de gewesten is immers het samenwerkingsakkoord "gemengde verdragen" van 8 maart 1994 en de op grond daarvan in de ICBB uitgewerkte ondertekeningsformules. De FGC is echter geen partij bij dit samenwerkingsakkoord, en er is geen juridische verplichting om de FGC op dezelfde manier bij de totstandkoming van gemengde verdragen te betrekken als de gemeenschappen en de gewesten.

Artikel 167 van de Grondwet, dat bij de totstandkoming van verdragen het beginsel 'in foro interno, in foro externo' huldigt en gelijktijdig met artikel 138 van de Grondwet over de overdracht van bevoegdheden door de Franse Gemeenschap aan de FGC werd aangenomen, voorziet niet in een internationale bevoegdheid van de FGC, en de FGC is ook geen partij bij de samenwerkingsakkoorden rond buitenlands beleid. In een deel van de Franstalige rechtsleer stelt men dat dit "een loutere vergetelheid" zou zijn van de grondwetgever (R. Witmeur, *La Commission Communautaire Française: une copie à revoir pour un État fédéral achevé?*, Brussel, Bruylant, 1995, 62). Een deel van de rechtsleer analyseert het feit dat in artikel 167 van de Grondwet geen sprake is van verdragsluitende bevoegdheden voor de FGC dan ook terecht als een verschil in behandeling gestoeld op de Grondwet zelf, die dus geen ontoelaatbare discriminatie uitmaakt in vergelijking met de gemeenschappen en gewesten (M. Leroy & A. Schaus; "Les relations internationales", in X, *Les réformes institutionnelles de 1993. Vers un fédéralisme achevé?*, Brussel, Bruylant, 1994, 40 en verder).

De Vlaamse Regering is inderdaad van oordeel dat er geen principiële bezwaar bestaat tegen een verschillende benadering door de grondwetgever van de gemeenschappen en de gewesten, die op grond van artikel 1 van de Grondwet de constituerende delen zijn van de federale staat, en een afgeleide instantie zoals de FGC, net zoals dat verschil overigens gemaakt wordt voor de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie. Zij ziet dus ook geen noodzaak om de bestaande verdragspraktijk aan te passen.

b. Voorlopige toepassing

Tot slot merkt de Raad op dat overeenkomstig artikel 27, leden 4 tot 6 de mogelijkheid bestaat om het protocol voorlopig toe te passen. De Raad verwijst hierbij naar de eerder gemaakte opmerkingen inzake artikel 330 van de handelsovereenkomst in zijn advies van 29 juni 2015 met kenmerk 57.586/1.

De EU kan de in artikel 27, leden 4 tot 6 van het protocol en in artikel 330, lid 3, van de handelsovereenkomst bedoelde kennisgeving 'van de voltooiing van de interne procedures die nodig zijn om deze overeenkomst voorlopig toe te passen' slechts doen in de mate, en pas nadat, de parlementaire instemming in overeenstemming met artikel 167, § 3, van de Grondwet werd verleend door alle betrokken parlementen. Dit betekent dus dat vertraging in de instemming door één of meer van de Belgische parlementaire vergaderingen bijgevolg ook een beperking met zich meebrengt van de mogelijkheden voor de Europese Unie en haar lidstaten als een geheel om de betrokken overeenkomst voorlopig toe te passen. De Raad van State beveelt dan ook aan om de parlementaire instemmingsprocedure zo snel mogelijk op te starten en te voltooien.

De Vlaamse Regering erkent het probleem, en is van oordeel dat de enige oplossing erin bestaat dat het protocol zo snel mogelijk geratificeerd wordt.

II. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

Artikel 1 stelt dat Ecuador partij wordt bij de handelsovereenkomst van 26 juni 2012.

Artikel 2 stelt dat de bepalingen van de handelsovereenkomst worden gewijzigd overeenkomstig de bepalingen van bijlage I bij het protocol.

De artikelen 3 tot en met 25 betreffen de aanpassingen van de bijlagen van de handelsovereenkomst met betrekking tot de lijsten inzake tariefafschaffing, definitie van het begrip 'producten van oorsprong', landbouvwrijwaringsmaatregelen, sanitaire en fytosanitaire maatregelen, handel in diensten, vestiging en elektronische handel, overheidsopdrachten en geografische aanduidingen.

Overeenkomstig artikel 26 worden de gemeenschappelijke verklaringen van Ecuador en de EU bij dit protocol toegevoegd aan de gemeenschappelijke verklaringen bij de handelsovereenkomst.

Artikel 27 bepaalt dat het protocol door de overeenkomstsluitende partijen moet bekrachtigd of goedgekeurd worden overeenkomstig hun eigen procedures. De akten van bekrachtiging of goedkeuring worden neergelegd bij het secretariaat-generaal van de Raad van de Europese Unie. Het protocol treedt in werking op de eerste dag van de tweede maand die volgt op de datum waarop de laatste akte van bekrachtiging of goedkeuring neergelegd wordt.

Artikel 28 stelt dat het protocol opgesteld is in alle EU-talen en dat alle teksten gelijkelijk authentiek zijn.

Overeenkomstig artikel 29 maken het protocol en de daar bijhorende bijlagen integraal deel uit van de handelsovereenkomst van 26 juni 2012.

De minister-president van de Vlaamse Regering,
Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed,

Geert BOURGEOIS